

הישראלי המכוער באיטליה : דודו בן־זקן יצא עם משפחתו לחופשה חלומית בטוסקנה. רוב הזמן הוא ניסה לברוח מהישראלי המכוער. המסע הסתיים בקללות על ברלוסקוני, האפיפיור ומורן אטיאס

דודו בן־זקן

התקרב מועד ההמראה אל הארץ המובטחת. לא אחטא לאמת אם אומר שאין אף ברייה ברדיוס של 20 ק"מ שלא ידעה על הנסיעה שלנו לחו"ל. כי כידוע, הנאות החיים אינן שלמות בהעדר קורטוב של שמחה בריאה לאיד. במקרה שלי, ההתרגשות שבהמראה לארץ אחרת, הורכבה מכמויות שוות של ציפייה להרפתקאות בניכר מחד, ורחמים לעלובי הנפש הנותרים על הקרקע מאידך. הטיסה עצמה, בחברה האיטלקית הלאומית, סיפקה מיקרוקוסמוס מוקדם של החופשה עצמה; המטוס הוא הרי מעין שגרירות מעופפת של מדינת היעד והדייל הוא, עבור תייר עם־ארץ כמוני, אבטיפוס לכל תושביה. עבור המטייל הבלתי־מנוסה, כמוני, צוות המטוס משול לסגל הפיקוד בטירונות, ועלינו, התיירים הפשוטים, חלה החובה לציית ביראה לכל הוראה. הבנתי שנסחפתי עם הכבוד לדיסטנס, כשמצאתי את עצמי מתבונן בתשומת לב יתרה בהצגת הפנטומימה שתכליתה, כנראה, להציל את חיי במידה וננחת בכל מקום שאין בו מסלול נחיתה, אוויר לנשימה ודייט־פרי בסיסי. כיאה לעכבר כפר מצוי, אני מתרגש מכל היבט בנאלי של הטיסה וכל הכרוך בה: האוכל המוגש במטוס, למשל, הוא פאר הקוליניריה

יש לי חלום. ובחלומי, אני חי במדינה מושלמת. אזרחיה לבושים בטוב טעם, מסבירים פנים זה לזה, ומקפידים בשולחן האוכל על דקויות הנוגעות לטיב היין ואיכות חומרי הגלם. בחצות היום, כולם כאחד פורשים לבתיהם לתנומת צהריים. רחובותיה של ארץ חלומותיי נקיים והפשעים נעשים בה ברוב חן ועידון. הגברים, לסתותיהם משורטטות ביד אמן, צדודיתם המטרוסקואלית אומרת אנינות אירופית, והליכותיהם משדרות יציבות פיננסית ותרבותית. לנשים כולן חזה שופע. טוב, אמרתי כבר שזה חלום – בחלומות מותר להיות סקסיסט מגעיל. בקיצור, כפי שכבר ניחשתם בוודאי: חלמתי על איטליה. ומכיוון שאני, להבדיל מכם, בר מזל, הקוסמוס בכבודו ובעצמו הגשים את חלומי ופרגן לי טיול לטוסקנה עם אשתי, וקרא לזה "נסיעת השתלמות מטעם העבודה". תאכלו ת'לב. פרץ היוהרה שלעיל נשען על העובדה שבעשרים השנים האחרונות, טיילתי בחו"ל רק שלוש פעמים (כולל מארבים בדרום לבנון וירח דבש בפראג). הידיעה על הנסיעה לטוסקנה התקבלה כאן, בגולאג החוגים־בי"ס־כביסה־חוגים־בי"ס, בשאגות חסרות פרופורציה של אושר ודמעות שרנסקי־סטייל עם

האוניברסלית; חומר הקריאה – חוברות דיוטי פרי בשפות זרות ומוזרות שאף אחד לא מכיר (צרפתית, גרמנית, איטלקית וכדומה) – נראה לי כמו ספרות מופת; והדיילים, כולם ראויים לחוזה דוגמנות. אני יודע, אני פתטי. ככה זה כשצברת לא יותר מ־5 מיילים בתכנית הנוסע המתמיד. לקראת סוף הטיסה, כשאתי ואני ניסינו לנחש מעל איזו מדינה אנחנו נמצאים והאם יערפו את ראשינו אם במקרה ננחת שם, נשמעה בכריזת המטוס ההודעה שנפתחה ב־"ליידיז אנד ג'נטלמן, דיסאיזורקטנספיקינג" והמשיכה ברעשים וקרקושים לא ברורים שהסתברו לנו, לבסוף, כניסיונותיו מעוררי החמלה של הטייס הראשי, להגיד לנו באנגלית מה השעה ברומא.

נסיך הרנסנס מהמזרח

שמחים וטובי־לב, ובלי שמץ של מושג מה השעה ברומא, נחתנו בבירה האיטלקית ומיד גילינו את תכליתו האמתית של המסע הזה: לא לפגוש ישראלים. למטרה הזו שהצבנו לעצמנו, הפריעה מעט העובדה שהגענו, מלכתחילה, עם קבוצה של ישראלים, באותה "השתלמות מטעם העבודה". ברגע הירידה מהמטוס, התחלתי להרגיש מין עקצוץ משונה, שהתחיל מטפס מכפות רגלי, דרך האגן, הגב והכתפיים, ומכסה לבסוף את ראשי. כמו צמרמורת קלה שאחזה בי. כעבור כמה שניות התחושה נעלמה ומיד הבנתי מה קרה לי: עברתי תהליך שמוכר בספרות הרפואית כאינטרנציונליזציה תפיסתית (נכון – אני לגמרי המצאתי את זה עכשיו). מדובר בסימפטומים שמופיעים בכל אימבציל כפרי שמגיח פעם בעשרים שנה לטיול מחוץ לארץ מולדתו, וגורמים לו להאמין שהוא השתנה בגלל זה. כלומר: נכנסתי לנתב"ג כתייר חסר אישיות, פרובינציאלי להחריד, עלוב, אפור מבט ועני, ויצאתי משדה התעופה "ליאונרדו דה־וינצ'י" ברומא, כאדם חדש: איש העולם הגדול, נסיך רנסנס מסתורי הבא ממעמקי

המזרח. במאמץ לא מבוטל ניסיתי להראות מעניין לכל האנשים, שכלל לא הסתכלו בי, ועטיתי על פני הבעה של שעמום וחוסר עניין, כיאה לאיש עסקים מצליח, שאופקיו חובק־עולם, ידו בכל ועתותיו בידו. בלית ברירה, הסכמתי לוותר על הלימוזינה השגרית, ועליתי עם כל האנשים הפשוטים על האוטובוס שייקח אותנו למלון. השתכנו בעיירה קטנה בחבל טוסקנה, קיאנצ'יאנו

זה ההבדל היחיד בינינו לבין שאר העולם: כולם מבצעים פשעי מלחמה, כולם מושחתים, כולם מתעמרים במיעוטים – אבל הם עושים את זה בחן ואנחנו לא

טרמה. מספר התושבים: 7,000. מספר בתי המלון: 177,000. המקום ידוע במעיינות המרפא הרבים שמסביב, ועליהם תהלתו בקרב התיירים האירופאים. ברחבי העיירה פזורים לא מעט ברזים, ואנחנו, שצרוכה בנו תחושת האשם (הישראלית כל־כך) על הורדת מפלס הכנרת, התייחסנו למים המתוקים הזורמים בחופשיות, כאילו היו שמפניה, או אפילו בירה, שניתנו לנו חינם. בקיצור, שתינו עד־לא־ידע. שתי נשים מקומיות ניסו, בחביבות ובדאגה יתרה, להסביר לנו את טיבם של המים. כשאחת מתגלגלת מצחוק באופן חשוד, הסבירה השנייה באנגלית רצוצה ובעיקר בפנטומימה, כי המים האלה עשירים במינרלים מסתוריים והזהירה מפני צריכת יתר. למחרת, בעיירה הצירית סן־גימיניאנו, הכנו על חטא.

פשיזם ושירותים ציבוריים

אפשר להגיד מעט מאוד דברים רעים על איטליה. מבחינה היסטורית, הם מאבדים נקודות על החלטות בעייתיות־משהו בימי מלחמת העולם

השנייה. אני לא רוצה להישמע קטנוני, אבל הם בכל־זאת כרתו ברית עם הנאצים. כמובן שהעניין הפעוט הזה מתגמד לנוכח העובדה שאיטליה תמיד מזכירה לכולנו כאן את מורן אטיאס. על זה אני לא בטוח שנצליח לסלוח להם! אבל חוץ מהנפילות הקטנות האלה, יש משהו אחד שיכול לפגוע בסימפטיה שאנחנו כאן במזה"ת, בית־השחי של העולם, חשים כלפיהם: השירותים הציבוריים שלהם.

זה היה כשפסענו חבוקים, באחת הסמטאות העתיקות המובילות לפיאצה, בסן־גימיניאנו. היינו שם אשתי ואני, עוד שני תיירים יפנים, וקבוצת ילדים מקומיים. כולנו על מרצפת אחת. בשאר המרצפות עמדו כתריסר מיליון תיירים נוספים, שניסו להתקדם לעבר אותה פיאצה ארוה. התקדמנו בנחישות אך באיטיות מתסכלת. כשהבחנתי בלוח טקטוני שעוקף אותנו, הצעתי לרעייתי לוותר על הכיכר המפורסמת. התחלנו לעשות את דרכנו חזרה לאוטובוס, כשלפתע תקפו את אשתי כל אותם מינרלים שהיא הגזימה בצריכתם בערב הקודם. בשארית כוחותיה, היא הגיעה לבית השימוש הקרוב ונחרדה לגלות את השיטה האיטלקית ליציאה ממשברים פיננסיים: חצי יורו תמורת פניו נקיבן. בעודה מחליפה צבעים, היא תרה ומצאה מטבע של יורו אחד, אלא שכשהכניסה אותו למכונה שעמדה בינה ובין האמנציפיציה לתכולת מעיה, המכונה פשוט פלטה שני מטבעות בתגובה. אנחנו הגברים מכירים את המצב הפיזיולוגי שבו רוב משאבי הגוף מתרכזים בפונקציה אחת ויחידה ומעט מאוד מוקצה לפעולת החשיבה. אצל הנשים, מדובר במקרה נדיר במיוחד. נשים, רובן ככולן, ימשיכו לתפקד מצוין גם כשהן רעבות, עייפות וחרמניות, ואף אחד לא יוכל לנחש מה מתחולל בקרבן מהבחינות האלה. הדבר שונה, כשמדובר בשליטה בנקבים. זהו, כנראה, ההיבט היחיד שבו אנחנו הגברים באמת ובתמים מתעלים ומתנשאים על הנשים.

ולראיה: אשתי הסיקה שהמכונה, שאליה הכניסה את המטבע – מקולקלת, ולכן מותר לה לדלג מעל המחסום לעבר האסלה המיוחלת. אם תחפשו ביו־טיוב, אולי תמצאו את הסרטון היראלי ממצלמות האבטחה, ובו אשתי הולמת במכונה לפריטת מטבעות, מקללת את ברלוסקוני, את האפיפיור ואת מורן אטיאס, ובסוף מדלגת כפרח אנרכיסט מעל המחסום. הרי לכם, הישראלי המכוער. למזלנו, המשטרה האיטלקית יעילה כמעט כמו יוניפי"ל בלבנון, והצלחנו להתחמק ללא עונש.

נכנסתי לנתב"ג כתייר חסר אישיות, פרובינציאלי להחריד, עלוב, אפור מבט ועני, ויצאתי משדה התעופה "ליאונרדו דה־וינצ'י" ברומא, כאדם חדש: איש העולם הגדול, נסיך רנסנס מסתורי הבא ממעמקי המזרח

נראה שאת החוב הלאומי, בסך 2.6 טריליון יורו, האיטלקים יאלצו לצמצם ללא עזרתנו הצנועה. כי אין דבר שמעצבן אותנו, התיירים הישראליים, יותר מבתי־שימוש בתשלום. למעט, אולי, פשיזם.

אין לנו סטייל

אמרת קודם: "הישראלי המכוער". אכן, נחשפנו באמת לאותו ישראלי, והוא באמת מכוער. אבל ראינו גם אמריקאים מכוערים, גרמנים מכוערים וצרפתייה אחת מכוערת כמו הבידה בחדר המלון שלי, לפני שלמדתי איך להשתמש בו. ההבדל היחיד בינינו לבין התיירים הגויים, הוא שלנו אין אפילו גרם אחד עלוב של סטייל. למשל: שלט מאיר עיניים במלון, מתרה באורחים, לבל יוציאו אוכל מכל סוג שהוא מחדר האוכל. השלט מפרט את סוגי האוכל: כריכים, פירות, וכדומה. כל האורחים, בלי הבדל דת, גזע ומין, מוציאים

משם אוכל, כמובן. אבל רק האורחים הישראלים יוצאים מגדרם כדי להסתיר את הגניבה. כשהם סמוקים מהתרגשות פלילית, רגליהם רועדות

כי לנו, הישראלים, חסר מרכיב בסיסי באישיות, שיאפשר לנו להתנהג כמו בהמות ולהתחמק בלי עונש: אין לנו סטייל. אנחנו יכולים רק להעמיד פנים – כמו שאנחנו מנסים לעשות כבר כמעט 70 שנה – אבל לא לאורך זמן. חסר לנו גן שאחראי על ההתנהגות הנכונה במצבים הדורשים עידון, קור־רוח ואלגנטיות

והם מוכנים לשמוט את הסחורה הגנובה ולברוח מפני המשטרה, הם מדדים החוצה, על ראשם בוער הכובע והם מסננים: "שולה, תהיי בשקט! הקונסיירז' המניאק בקבלה קלט אותך!" כי לנו, הישראלים, חסר מרכיב בסיסי באישיות, שיאפשר לנו להתנהג כמו בהמות ולהתחמק בלי עונש: אין לנו סטייל. אנחנו יכולים רק להעמיד פנים – כמו

שאנחנו מנסים לעשות כבר כמעט 70 שנה – אבל לא לאורך זמן. חסר לנו גן שאחראי על ההתנהגות הנכונה במצבים הדורשים עידון, קור־רוח ואלגנטיות. אפילו השפה העברית, עם כל הוותק המרשים שלה בין שפות העולם, לא מספקת לנו את המושגים המתאימים ואנחנו נאלצים לשאול מהלועזיות: "אלגנטיות", "טקט", "רגולציה", וכמובן: "סטייל". זה, בעצם, ההבדל היחיד בינינו לבין שאר העולם. כולם מבצעים פשעי מלחמה, כולם מושחתים, כולם מתעמרים במיעוטים, כולם כובשים ארצות, כולם הורגים משיחים של דתות אחרות, כולם מגרשים עמים וכולם מוכרים נשק למיליציות באפריקה – אבל כולם עושים את זה בחן ובעידון, וכמובן, כשהם עוטים תועפות של סטייל.

לסיכום, חשוב לי להבהיר: א. סתם שיקרתי בקשר לבידה – עדיין אין לי מושג איך משתמשים בדבר המטופש הזה. ב. אני לא גנבתי אוכל במלון. אשתי עשתה את זה. ג. אני הייתי בטוסקנה ואתם לא.

דודו בן־זקן מתגורר בקריית טבעון, בנותיו מתחנכות בבית ספר וגן "שקד"